

Egy munkanap az Aggteleki-cseppkőbarlang életéből.

Irta: Dr. Kessler Hubert.

Kevesen ismerik azt a sok-sok érdekességet, izgalmat, bajt és örömet, ami a magyar turistatársadalom legnagyobb vagyontárgyának, az Aggteleki-cseppkőbarlangnak egy-egy munkanapjában rejlik. Úgy gondolom, hogy ez a nyilvánosság előtt ismeretlen munka bizonyára érdekelné fogja kedves olvasóimat és ezért szeretettel meghívom a mi szép barlangunk iránt érdeklődőket, hogy tartsanak velem. Éljenek át velem egy napot az elmúlt esztendőből. Ragadjunk ki egyet a kora tavaszi időből.

Kezdjük tehát az első napot március legelején a barlang jósvaíói bejáratánál. Előrebocsátom, hogy már felhatkor kell kelniünk, mert pontosan hatkor állnak munkába a nap-szamosok és ilyenkor ajánlatos pontosan ott lenni! Nézzünk csak körül, mi történik a jósvaíói barlangbejáratnál? Az autótól melletti hegyoldalon kötelekre erősített emberek dolgoznak. Csákányokkal, emelővasakkal nagy szikladarabokat, földtömegeket lazítanak meg és ereszteneik le. 50 méter hosszúságban szélesítik a bejárat fölötti autóparkhelyet. A 6 méter magas, csaknem függőleges levágást vagy 20 méterrel odébb kőművesek látják el támfallal, hogy a további omlást, pergést megakadályozzák. Egyszerre csak nyílik a tölgyfaajtó és a párolgó barlangból szárfogat jön elő. A kétkerekű kordén magas kőhalom, amit a kőműveseknek visznek. A támfalnál dolgozó kőművesek gyorsan leszedik a köveket, majd a vezető cifra nógatására visszafordul a csacsifogat és újra eltűnik a barlangban. Az egyik szűk útszakasznál fejtik a követ a barlang belsejében.

De menjünk most innen az alattunk elterülő völgybe. A régi MKE-menedékház előtt, keresztben a völgy tengelyéhez mély árkot ásnak. Az árok 3 méter mély és 2 méter széles. Hossza kb. 30 méter. Míg az egyik munkáscsoport az árkot ássa, a másik állandóan szivattyúzza az árok fenekén szaporán összegyűlő talajvizet. Az elmúlt napok nagy esőzései miatt bizony nehezen halad ez a munka. A jósvaíói vízierőtelep részére tervezett duzzasztógátat fogják itt emelni és most ássák az alapárkot. Nemsokára közel három vasúti teherkocsira való cementet fog ez az árok felemészteni, de megéri, mert a lillafüredi tóhoz hasonló kis „tengerszem” fogja itt a turistákat gyönyörködtetni, fürdésre csábítani. Ez a tó fogja azt a vizet tárolni, amelyikkel a barlang csodáinak olcsóbb és főleg az eddiginél sokkal bősége-sebb világítását megvalósítjuk.

Néhány útbaigazítást adunk a munkásoknak és visszasietünk a barlangbejáratához. Összesszedjük az egésznapielemőzsiát, majd beugrunk a kis Opelbe és már száguldnunk számtalan útkanyaron át az aggteleki bejáratához. Itt is nyüzsgő munka képe fogad: az ócska, roz-zant nagy faépület helyén, ahol régebben a kocsikat és autókat elhelyezték, kőművesek dolgoznak és máris szépen emelkednek az új, korszerű köépületek falai. Megnézzük a tervrajzot. nem lapostetőjű, megszokott betongarázs készül itt, hanem a turistaszálló stílusához alkal-mazkodó, hegyestetejű, magyaros épület bolthajtásos autófülkékkel, zöldsalugáteres szobák-kal. Fagytól már nem kell tartani, ezért nyugodtan dolgozhatnak a kőművesek.

Közben az egyik vezető meggyújtotta a lámpát és bemegyünk a barlangba. A „Nagy-templom” lépcsőin már halljuk messziről a csákányok ütését, a munka zaját. De egyszerre csak elcsöndesedik minden. Nemsokára egy munkás siet felénk és feltartóztat. Csak annyit mond: „Begyujtottunk!”. Sietve az egyik kiugró szikla mögé bújunk és várunk néhány per-cig. Borzalmas csattogás, majd tompa dübörgés remegteti meg dobhartyáinkat. Hosszú másod-percekig halljuk még a dübörgést, amint szinte végiggurul a barlang hatalmas, boltozatos folyosóin!

Most már előmerészkedhetünk és indulhatunk a robbanás színhelye felé. Messziről lát-juk, amint a munkások minden irányból előbújnak rejtkehelyeikből és apró lámpásaikkal szentjánosbogárkákhoz hasonlóan a robbanás helye felé sietnek. Nemsokára megérezzük a paxit fojtó szagát. Jól dolgozott! Az egyik útban levő hatalmas sziklatömböt nem tűnnek és nem apró darabokra szaggatta. Eppen akkorák, amilyenekre az itt folyó utépítéshez szük-ségünk van. Az új, kőfállal rakott út már 150 méter hosszúságban elkészült, a kőművesek éppen készülődnek, hogy egy a járat hajlataihoz alkalmazkodó útkanyart falazzanak. A szin-tezőműszerrel kitűzünk nekik néhány „pontot”, hogy az út tökéletesen vízszintes legyen. Ez az út fogja az új, megnagyobbított *barlangi tavat* szegélyezni. A tükörsima tó felületén tük-röződő, boltozatos mennyezet pompás látványt fog nyújtani! Az előző évben készült rövi-debb próbászakaszz jól bevált, bebizonyította, hogy a tó víze nem szíváro-g el az agyagos barlangfenéken. A munka egyébként rendben halad. Egyesek követ hordanak „furikok”-ban a munkahelyre, mások homokot halásznak ki a földalatti „Styx” medréből, ismét mások me-szet oltanak mély gödörben. A munkahelyeket magas állványokra erősített erősfényű petrol-gázlámpák világítják.

Visszamenet a *Denevéragon* haladunk kifelé, hogy az új bejáratnál lépcsőket rakó kő-

műveseket is ellenőrizzük. Ezeknek bizony nem irigylésre méltó a helyzetük, mert itt valóságos orkán súvít most keresztül. Fejüket vastag kendőkkel kötötték be, úgy dolgoznak.

Újra kint vagyunk a turistaszállónál. Itt még benézünk az irodába, ahol nagy felfordulás fogad: székek, asztalok, sőt még a padló is tele van hírverő nyomtatványokkal. Most címzik és küldik szíjjel az iskolák részére készített képes tájékoztatókat. Ilyenkor állítják össze az iskolák a tanulmányi kirándulások tervét, tehát még idejében kell az ismertető nyomtatványokat elküldeni. Az érkezett posta között több külföldi folyóirat levelét találjuk, amelyben a megszüntetett földalatti határ fényképét kérik. Ez a kép valósággal divatba jött most külföldön!

De siessünk tovább a barlang visszacsatolt szakaszába vezető *domicaheggyi bejárat* felé, ahol a mai nap legnagyobb munkája vár. Most folyik a visszacsatolt barlangszakasz felmérése. Gyalog megyünk, mert Aggtelektől nem vezetett ide autót, hiszen itt húzódtott el a trianoni határ! Az új út építését már megkezdtek, de még csak a földmunkánál tartanak. Megered az eső. Nem jó jel, mert ma kell a barlangban az utolsó „sokszögoldalak” bemérni, amelyek ezt a visszacsatolt barlangszakaszt a mi 1934. évi felmérésünk utolsó pontjával a szifonok táján összekötik. Ha az eső felhőszakadásig fokozódik, akkor lehetetlen a nagy vízállás mellett a munkahelyekig eljutni. Ha pedig nem fejezzük be az összekötő oldalfalak bemérését, akkor talán hetekig várhatunk, míg a víz újra annyira lepad, hogy a munkát folytathassuk.

A domicaheggyi bejárat előtti turistaházban már vár bennünket *Milasovszky Béla*, a Háromszögelési Hivatal mérnöke, akivel a felmérés nehéz munkájában osztozkodunk. A nap-számok már felmálházták a különböző műszereket, meggyújtják a karbidlámpákat és indulunk a barlangba. Párás, aránylag meleg levegője kellemesen cirógatja arcunkat. Először át-evezünk az első, rövidebb tavon, majd a második tóhoz érkezünk, ahol kollégánk munkája megkezdődik. Itt több csónakban helyezkedünk el, előzőleg azonban át kell esnünk a szigorú „vasvizsgán”! Minden zsebünket ki kell fordítanunk és az abban található vastárgyakat, kulcsokat, zsebkéseket és minden más elképzelhető, a mágnességet a legkisebb mértékben is befolyásoló tárgyat ki kell tennünk. Még szögescipőnket is le kell vetnünk, ezek helyébe magasszárú, combig érő gumicsizmát kapunk. Kollégánk a rendkívül érzékeny függőkompasszal és jegyzőkönyvvél nagy ladikba száll. Az egyik vezető az aluminium fokivvel egyszemélyes keskeny lélekvesztőben, két másik ember pedig egy kisebb ladikban helyezkedik el. Mi is átvesszük műszereinket és egyszemélyes lélekvesztőbe szállunk. Rézkarbidlámpáinkat a csónakok orrán levő tokban jól megerősítjük és megfigyeljük a munkát.

Az egyik csónak előre megy, a nagy ladik a közepén marad, míg a kisebbik csónak leghátul jön. Az első csónakban levő ember kb. 20 m-nyi távolságban a tavat szegélyező sziklafal egyik kiugró bütykébe kézi fémfűrógéppel 3 mm-es lyukat fúr, majd abba ugyanolyan átmérőjű szeget erősít be. Ugyanezt csinálják az utolsó csónakban levők is, majd a két szeg közé vékony, de rendkívül erős, különleges színeget feszítenek ki. A feszítésnek olyan erővel kell történnie, hogy a zsinór hegedűhúrhoz hasonlóan, majdnem pattanásig feszüljön. Most a lélekvesztőben ülő ember a zsinór közepéig evez és ott ráakasztja a fokívet, amelyen a zsinórnak a vízszintessel bezárt szögét leolvashatja. Az eredményt feljegyzik. Most *Milasovszky* a zsinórra akasztja a függőkompasszt, percekig vár, míg a rendkívül érzékeny mágnestű lengése teljesen lecsillapodik és külön az északi, külön a déli tőhegy állását leolvassa. Megvan tehát a zsinór, illetve műszaki nyelven a „sokszögoldal” eltérése az északi iránytól. Ezekután már csak a hosszat kell egy igen könnyű, de pontos acélszalaggal megmérni és a barlangjárat ki-beugró zeg-zugait a zsinórra merőlegesen „bemérni”, a jellegzetesebb magassági adatokat feljegyezni és a két pontnál levő „keresztyszelvényt” felvázolni. Jöhet a következő oldal. Kb. félórát tart egy-egy ilyen oldal feldolgozása. A mi munkánk azonban most nem itt kezdődik, ezért búcsút mondunk kollégáknak és könnyű csónakjaink gyorsan tovasklikunk. Csodálatos élmény ez a földalatti csónakázás. Karbidlámpáink meszeszerűen mozgó fényleket és árnyékokat rajzolnak síklás közben a sziklafalakra. Néha tüneményesen szikrázó, csillogó kalcitkristályokkal borított képződmények mellett evezünk tovább, majd olyan sűrűn lógnak a cseppkövek a mennyezetről, hogy alig férünk el köztük!

A szokásos, átlátszóan tiszta víz helyett most zavaros, sárga lében úszik csónakunk, de egyszerre csak megszűnik ez a csunya szín és kristálytiszta vízbe jutunk: itt találkozik a hirtelen eső okozta áradás vize régi barlangi vízzel. Látni azonban, hogy nyomul előre a sárga áradat és hogyan szorítja egyre jobban vissza a tiszta vizet. *Jó lesz tehát sietnünk!*

Végre elérjük a második tó végén lévő duzzasztógátat. Csónakjainkból kiszállunk és a gát tulsó, négy méter magas síma falán lecsúszunk. Most már hol az agyagos parton megyünk, hol a Styx vízében gázolunk. Néha annyira besüppedünk a puha, átázott patakfenekbe, hogy alig tudjuk lábainkat az ölelő agyagból kiszabadítani. Kb. egy óra múlva elérjük a második volt földalatti határ helyét, ahova a „csehszlovákok” a múlt év augusztu-

* Az első földalatti határ ugyanis addig 500 m-nyire magyar terület alatt volt és csak 1938 augusztusában vonultak szomszédjaink vissza a vasráccsal. Az első revizió lépés tehát a barlangban történt!

sában visszavonultak.* Azóta persze még odébb húzódtak és az országhatárt jelző vasrács ma már csak múzeumi emlék.

Továbbisietünk. Már nem annyira óvatosan, hiszen úgyis csuromvizesek vagyunk. A járat egyre szűkebb lesz, a mennyezet is erősen lehajlik már, néha bizony alaposan bele kell hajolnunk a vízbe. Közeledünk a szifonokhoz és végre elérjük a munkahelyünket. A sokszögoldalakat jelző szegeket már előző nap megerősítettük, azonnal hozzáfoghatunk tehát a méréshez. Legfőbb ideje, mert a patak víze már félelmetesen árad, a sárga lé már utólért és egyre duzzasztja a Styx szintjét. Pattanásig feszítjük a zsinórt a két szeg között, majd ráakasztjuk a műszert, elvégezzük a méréseket és megyünk a következő oldalhoz. Itt már annyira alacsony a mennyezet, hogy lehajolva kell haladnunk; az egyre áradó patak mindjobban sürget, de mégsem siethetjük el a munkát. Már vastag, fehér habot hoz a víz, apró faágakat sodor magával. Végre az utolsó oldalhoz érünk. Itt vagyunk azon a helyen, ahol a barlang felmérését 1934-ben — az aggteleki oldal felől — abba kellett hagynunk. Itt volt régen a vasrács. Ebbe a pontba kell most az új felmérésünknek kapcsolódnia. Hasig vízben állunk itt, a mennyezet annyira alacsony, hogy alig félméternyire emelkedik a víz felett. Bármennyire is feszítjük a zsinórt, nem tudjuk megakadályozni, hogy a műszer alsó része a vízbe ne lógjon. Alig tudjuk a lengéseket csillapítani, de ezt a mérést még el kell végeznünk, azután jöhet az árvíz!

Bizony jön is!

Percről-percre félelmetesebb lesz a távolabbi vízesések zúgása, de végül is elkészülünk a méréssel. Kapkodva csomagoljuk a műszereket hátizsákjainkba és máris rohanunk, gázolunk visszafelé. Aggtelek felé már nem tudnánk a barlangból kijutni, a két szifon most már színtülig tele lehet vízzel. De azon az úton, amelyen jöttünk is, csak a legnagyobb nehézséggel mehetünk vissza. Alacsonyabb helyeken már igen megközelíti a víz a mennyezetet és bizony alaposan bele kell merülnünk a hideg nedűbe, hogy a boltozat alatt átférjünk. A szűkebb helyeken annyira erős a víz sodra, hogy két kézzel is bele kell kapaszkodnunk a patakat szegélyező sziklafal kiálló bütykeibe, nehogy a víz elsodorjon. Hiába biztatjuk egymást, a pokoli lármában úgysem halljuk szavunkat. A rohanó víztömeg olyan zúgást, dübörgést okoz, hogy el sem tudja képzelni az, aki csak a nyári idő bekészen folydogáló Styxét ismeri. Bizony alapos felhőszakadás lehet odakint, békákat, döglött egereket, faágakat sodor magával a fekevesztett alvilági patak. Karbidlámpáinkat magasan tartjuk, nehogy a mindüntalan ráfröccsenő víz eloltsa őket.

Végül elérjük a második tó gátját. Megkönnyebbülten kapaszkodunk fel a gátfalon és újra csónakjainkba ülünk. De jól esik most a hőpalackokban lévő forró tea!

Kis pihenő után megkezdjük a földalatti evezőtúrát, amely most minden erőnket igénybeveszi, mert nem gyerekekjének az áradat ellen evezni. Amint a nagyközönség számára járható barlangszakaszba érünk látjuk, hogy a víz még itt is eieg kárt tett. Az utakra szórt fehér homok nagyrésztét elmosta és a villanyreflektorok egy része is víz alatt áll. Lesz itt munka a szigetelésmérésekkel! Szerencsére egy évben csak egyszer, kora tavasszal szokott ilyen árvíz reánk törni.

Amikor a barlang vasajtaja végre kinyílik előttünk, olyan vízőönt látunk, mint még soha. A víz valósággal ömlik az égből, a barlang víznyelőibe hatalmas zuhatagokban szakad a hatalmas víztömeg.

Gyorsan felkapjuk esőkabátjainkat, hogy az aggteleki bejárathoz szaladjunk, ahonnan kocsink Jősvafőre visz. Alig érünk a kis magaslatra, ahonnan az aggteleki épületet látni, újabb meglepetés vár: a mászor száraz, karsztos táj valóságos tengerre változott, ahonnan csak a Baradla-hegy és a turistaszálló emelkedik ki. Az autótúton tehát nem közelíthetjük meg az épületet, ezért nagyokat kerülve a Baradla-hegy oldalában harántozunk a menedékház felé. Ott áll az autó, amit szerencsére egyik magasabban kiemelkedő helyen hagyunk, de onnan bizony el nem mozdulhat. Gyalog kell Jősvafőre mennünk. Először azonban a tóvá változott szakaszon kell átjutnunk. Ha a faluba értünk, onnan már száraz lábbal mehetünk tovább. Szerencsére itt van a miskolci MÁV Sportkörtől ajándékba kapott nagy csónak, amit nem tudtunk a barlangba bevinni és azóta, mindenki csodálkozására, az autógarázsban porosodott. Hamarosan a vízhez vonszoljuk és máris elevezünk az aggteleki park felett, amelyből csak egy-egy facsemete látszik. Itt-ott egy pad támlája emelkedik a vízből, az autótútnak azonban nyoma sincs sehol! Néhány magas akácfánál hatalmas örvény látszik: itt van a barlang egyik víznyelője, amelyik nem bírta a hatalmas vízmennyiséget elég gyorsan felvenni és ezért változott az egész környék tóvá.

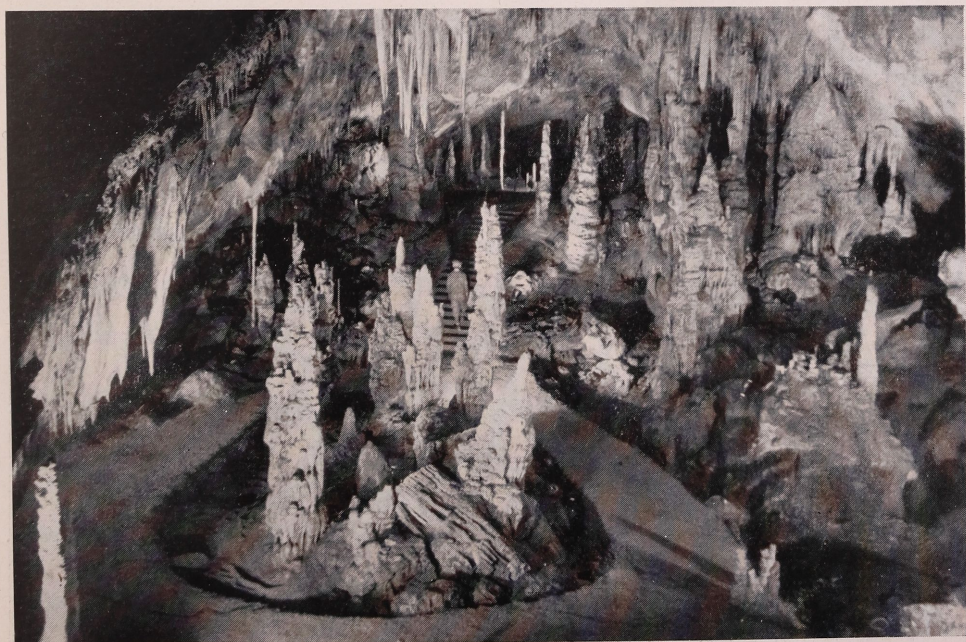
Az árvízi hajósok végre megérkeznek az első aggteleki házakhoz, ahol az emelkedő úton kikötünk. A csónakot az egyik telefonpóznához kötjük és nekivágunk a jősvafői útnak, hazafelé...!

96

Aggteleki Baradla cseppkőbarlang. Szent folyosó a visszacsatolt szakaszban.

(Dr. Kessler Hubert felv.)

Aggteleki Baradla cseppkőbarlang. Indiai templom.